Κυπριακό: Πρόβλημα εθνικό, διεθνές ή ταξικό;

Η ανακήρυξη χωριστού τουρκοκυπριακού κρατους στη Βόρεια Κυπρο και η ελληνική και ελληνοκυπριακη εκστρατεία για ανατροπή του "ψευτοκράτους" και "συνολική και δίκαιη" Λυση έφεραν ξανά στο προσκήνιο τη συζήτηση για το κυπριακό. Εφήμεροι σχολιαστές της επικαιρότητας και μακρόπνοοι μελετητές της στρατηγικης που ακολουθεί το " εθνικό κέντρο" ζωγράφισαν πάλι με μελανα χρώματα τους κίνδυνους που απειλουν τον ελληνισμό μέσα από τη διαιώνηση του κυπριακού ζητήματος.

Διαιώνιση είναι η λέξη κλειδί. Στις αναλύσεις αυτές, το κυπριακό τοποθετείται διαχρονικά, έρχεται απο τα βάθη της ιστορίας φορτωμένο με κάποια μόνιμα αναλλοίωτα χαρακτηριστικά. Οι δε πρωταγωνιστές έχουν αποκτήσει και αυτοί κάποιους σταθερούς ρόλους—κλισέ: Η Αθήνα είναι πάντοτε "μειοδοτική", άλλοτε για λόγους ανοιχτής "προδοσίας" και άλλοτε γιατί δεν έχει "ξεκάθαρους στόχους". Η Λευκωσία είναι πάντοτε "ηρωική και πένθιμη" ένας μικρός Δαυίδ που δίνει τον άνισο αλλά καλό αγώνα του ελληνισμού ενάντια σε κάθε λογής Γολιάθ. Και η Άγκυρα πάντα "ύπουλη και επεκτατική" που εκμεταλεύεται τις ελληνικές αστάθειες η ασυναρτησίες χάρη στη "μεθοδικότητα" και "συστηματικότητα" των επιδιώξεών-της.

Στην πραγματικότητα, αυτά τα κλισέ δεν μπορούν να εξηγησουν τίποτα. Οι διαφωνίες Αθηνας -Λευκωσίας, παραδείγματος χάρη, ανάγονται είτε σε αστυνομικα μυθιστορήματα (άλλοτε τραγικά, όπως την εποχή Μακαριου-Χούντας και άλλοτε γελοια,όπως η "γκάφα Καψή"), είτε σε ηθικοπλαστικές διαλέξεις περί ενοτητας, αρραγούς μετώπου κλπ. Η απόσταση ανάμεσα στους μύθους που αναμασουν αυτές οι αναλυσεις" και στην πραγματικότητα διαρκώς διευρύνεται γιατί στην ουσία έχουμε να κανουμε με έννοιες και κατηγορίες που είναι δανεισμένες απο την δεκατία του 30 και προσπαθούν να προεκταθούν στη σημερινή κατασταση με καποιο ρετουσάρισμα απο στοιχεία της δεκαετίας του 50.

Στό κείμενο αυτό προσπαθούμε να ξεφύγουμε απο αυτή την κληρονομια-που βλέπει ακόμα το Κυπριακο σαν ζήτημα "αλυτρωτισμού" και αναζητάει τη λύση του είτε σε εθνικες εξορμήσεις είτε σε διεθνείς προστασίες και εγγυήσεις — και να στρέψουμε την προσοχή μας στην πορεία αναπτυξης του κυπριακού καπιταλισμου, στην συγκεκριμένη θέση του και διαπλοκή του στους ανταγω νισμους της περιοχής και στις επιπτωσεις που εχει στην εξέλιξη της ταξικής πάλης στην Ελλάδα και στην Κύπρο.

Από τη Ζυρίχη στο οικονομικό θαύμα: η ανάδυση του Κυπριακού καπιταλισμού.

Είναι γνωστό (άν και συχνά ξεχασμένο) χαρακτηριστικό της ανάπτυξης του καπιταλισμού, ότι δεν σταματάει μπροστά σε αιώνια "ώλυτα" ζητήματα. Το πιό κλασικό παράδειγμα είναι η ανάπτυξη του καπιταλισμού στην Πρωσία όπου μια μακρόσυρτη διαδικασία διάβρωσης ξεπέρασε το "άλυτο" πρόβλημα της ανατροπής της Φεουδαρχίας. Ο Λένιν σχολιάζοντας τις προοπτικές της ανάπτυξης του καπιταλισμού στη Ρωσία θεωρούσε ότι άν αποτύχαινε η επαναστατική ανατροπή της απολυταρχίας, ο ρώσικος καπιταλισμός θα έπαιρνε το αργό μονοπάτι της ανάπτυξης "τύπου Γιούνκερ", δηλαδή σαν της Πρωσίας

Θυμίζουμε αυτά τα παραδείγματα για όσους τυχον απορουν πως μπορει να γίνεται λογος για κυπριακό καπιταλισμό τη στιγμή που ποτέ δεν υπήρξε επαναστατική ανατροπή της αποικιοκρατίας στην Κύπρο, αφού ο απελευθερωτικός αγώνας ξεπουλήθηκε με τις συμφωνίες της Ζυρίχης και του Λονδίνου, που ίδρυσαν ένα" νεοαποικιακό " κρατίδιο — μαριονέτα.

Ωστόσο, σήμερα πιά, είναι σαφές ότι αυτή η περιγραφή δεν ταιριάζει στην πραγματικότητα και ότι η ελληνοκυπριακη αστική τάξη αγκάλιασε αυτό το ."κατασκεύασμα", το προσαρμοσε στις ανάγκες της και στήριξε απάνω της μια εντυπωσιακή ανάπτυξη. Μια ανάπτυξη που της επέτρεψε να εμφανίζεται σαν αυτόνομος παράγοντας στη διεθνή σκακιέρα της Ανατολικής Μεσογείου. Η πορεία αυτής της ανάπτυξης πρέπει να εξεταστεί τοσο από οικονομική οσο και από πολιτική άποψη σε δυο χωριστες φάσεις που η κάθε μια καλύπτει και μια δεκαετία απο τη ζωή της Κυπριακής Δημοκρατίας. Το ορόσημο ανάμεσα στις δύο αυτές φάσεις είναι το 1974 .

1964-1974: Η δεκαετία της ελληνοκυπριακής κυριαρχίας.

1964—1974: Η δεκαετία της ελληνοκυπριακής κυριαρχίας

Όταν ιδρύθηκε το κρατος της Ζυρίχης , στην Κυπρο υπήρχαν 114 πόλεις και χωριά με μικτό πληθυσμό, όπου έλληνες και τούρκοι ζούσαν και δούλευαν πλαι-πλαι. Υπήρχαν επίσης 121 χωριά καθαρά τουρκοκυπριακά που όμως ήταν σκορπισμένα σε όλο το νησί . Με άλλα λόγια, οι στατιστικές που έδειχναν 81% του πληθυσμού έλληνες, 18% τούρκοι και 1% διαφοροι άλλοι (Άρμενιοι, μαρονίτες κλπ.) δεν ανταποκρίνονταν σε καμμιά εδαφική διαίρεση του νησιού.

Η ταξική διαίρεση,όμως αντικαθρεφτιζόταν στον διαχωρισμό των δυο κοινοτητων. Η συμμετοχή των τουρκοκύπριων στο εμπόριο, στη μεγάλη γαιοκτησία,και στις επιχειρηματικές δραστηριότητες ήταν μηδαμινή . Απέναντι στους ελληνοκυπριους αστούς δεν υπήρχε ένα αντίστοιχο τουρκικό "αντίπαλο δέος" στο

οικονομικό επίπεδο. Το τουρκοκυπριακό βέτο και τα αλλα προνόμια που εξασφαλιζαν οι Συνθήκες του Λονδίνου και της Ζυρίχης δεν είχαν πίσω τους αντίστοιχη τουρκοκυπριακή οικονομική βάση . Οι τουρκοκυπριακές τάσεις που πιθανά θα ήθελαν να μοιραστούν τα οφέλη της ανεξαρτησιας με του ελληνοκύπριους αστούς ξεκινούσαν από μειονεκτική θέση. Είναι χαρακτηριστικο το γεγονός ότι η συμβολή των αρμένιων (1% του πληθυσμου) στο "Εθνικό Εισόδημα" ήταν ίδια με τη συμβολή των τουρκοκυπριων (18% του πληθυσμού). Δεν είναι παράδοξο που αρκετά σύντομα ο "αδιάλλακτος" Ντενκτάς αντικατέστησε τον "μετριοπαθή" Κιουτσούκ.

Στην αντικατάσταση αυτή βοήθησε και η ελληνοκυπριακή σταση που αντιμετώπισε τις τουρκοκυπριακές αντιδράσεις "δια πυρός και σιδήρου". Υστερα από μια σύντομη εμπειρία πολιτικών συγκρούσεων (τουρκοκυπριακό βέτο στους φόρους,απόπειρα Μακάριου για αναθεώρηση του Συντάγματος σε συνεργασία με την Αγγλία), η σύγκρουση κρίθηκε στο στρατιωτικό επίπεδο.

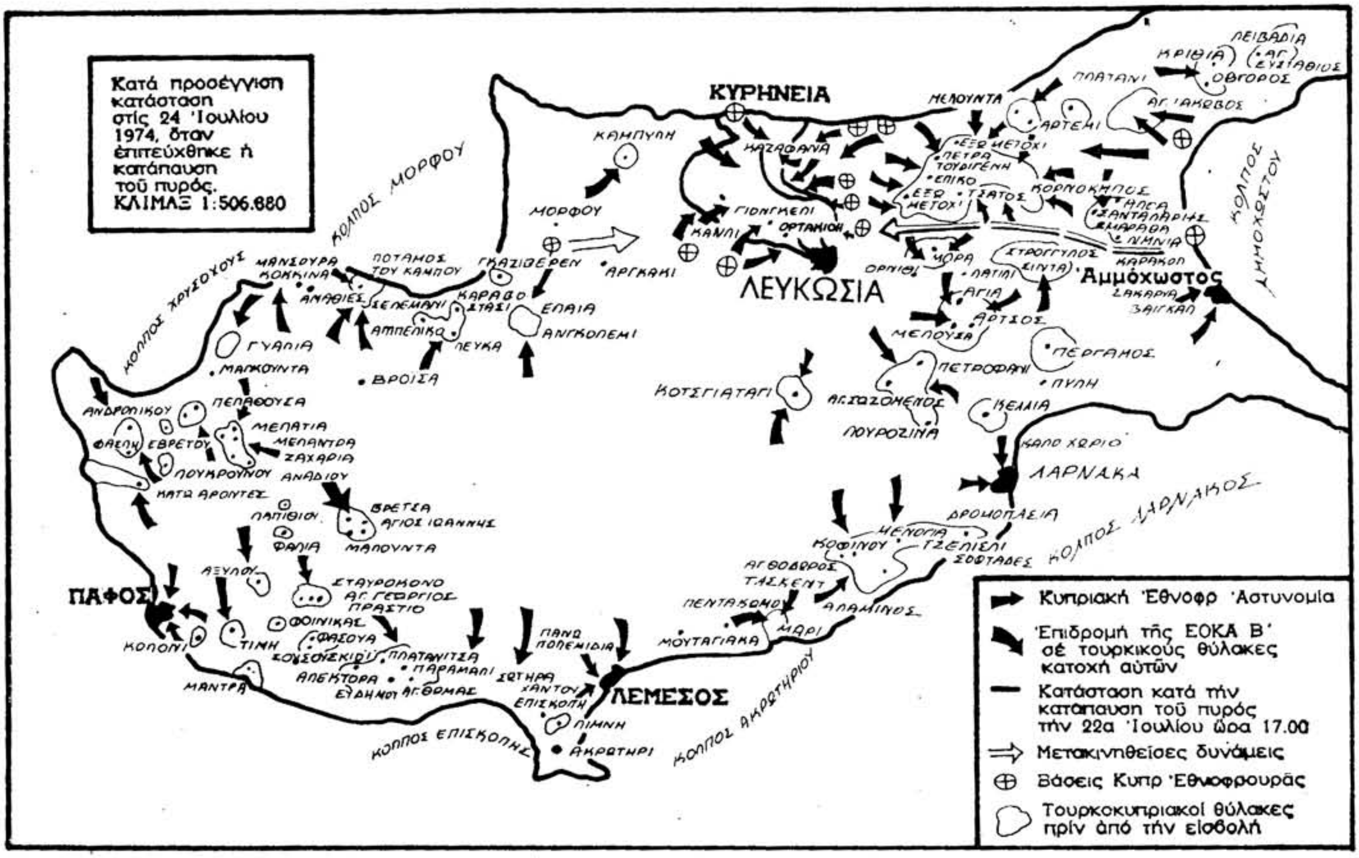
Στις 21 Δεκέμβρη 1963 οι ελληνοκυπριακές ένοπλες δυνάμεις εξαπέλυσαν μια σαρωτική επίθεση ενάντια στον τουρκοκυπριακό πληθυσμό. Από τους 104.000 τουρκοκύπριους, που όπως είδαμε ήταν σκορπισμένοι σε όλο το νησί, οι 60.000 συγκεντρώθηκαν στον τουρκοκυπριακό τομέα της Λευκωσίας και στη λωρίδα γης προς την Κυρηνεια όπου βρισκόταν η ΤΟΥΡΔΥΚ. Οι υπόλοιποι κλείστηκαν επίσης σε θύλακες στις άλλες πόλεις. Ήταν η πρώτη δημιουργία συνόρων μέσα στο νησί, με ελληνοκυπριακή πρωτοβουλία: ο πρώτος "Αττίλας" φορούσε φουστανέλα.

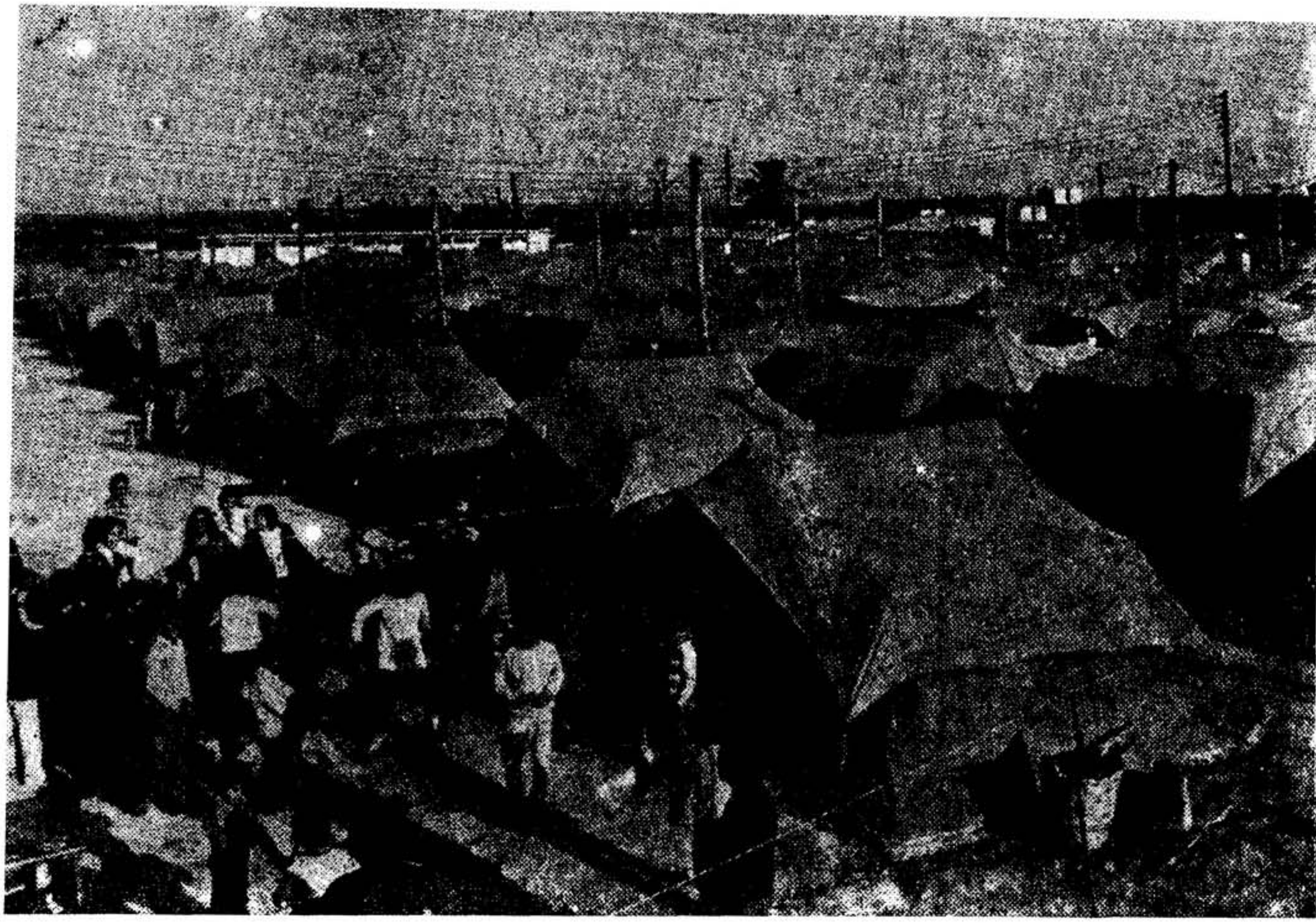
Ακολούθησαν και αλλες στρατιωτικές επιθέσεις των ελληνοκυπρίων τον Αύγουστο του 1964 και τον Νοέμβριο του 1967. Θα δούμε πιό κάτω πώς η "πολυδιάστατη" εξωτερική πολιτική του Μακαρίου καταφερε σε κείνη τη φάση να αποφύγει τις επεμβάσεις των "εγγυητριών δυνάμεων" (τουρκική εισβολή ή Ελληνικό πραξικόπημα ή αγγλική καταληψη). Στό εσωτερικό της Κυπριακής Δημοκρατίας,πάντως, οι ελληνοκύπριοι αστοί παραμέρισαν τα εμπόδια που έβαλε η Ζυρίχη και το Λονδίνο στον έλεγχο του νέου κρατιδίου από μεριάς τους. Οι τουρκοκύπριοι στριμώχτηκαν σε μικρούς θύλακες που κάλυπταν μόνο το 4% του εδάφους, απομονωμένοι στρατιωτικά (ύστερα απο τρεις ηττες) πολιτικά (ντέ φάκτο καταργηση βέτο, αντιπροεδρίας, κάθε συμμετοχής στο κράτος) και οικονομικά (η συμμετοχή τους στην οικονομική ζωή του νησιού περιοριζόταν στην προσφορά φτηνού εργατικού δυναμικού, όταν χαλάρωνε η πολιτική ένταση). Ο διακοινοτικός διαλογος που εγκαινιάστηκε το 1968 με πρωτοβουλία της ελληνοκυπριακής πλευράς, αποσκοπούσε στη νομιμοποίηση αυτής της ντέ φάκτο κυριαρχίας των ελληνοκύπριων καπιταλιστών.

Οι διαδικασίες συσσωρευσης που συγκέντρωσαν στα χέρια τους χάρη σε αυτήν την κυριαρχία δεν ήταν καθόλου ευκαταφρόνητες Το "κρατίδιο της Ζυρίχης " είχε κληρονομήσει μερικά ζωτικά πλεονεκτήματα .Πρώτα από όλα χάρη στην παρουσία των Αγγλικών βάσεων και της ειρηνευτικής δύναμης του ΟΗΕ διέθετε μια σημαντική είσροή "αδηλων πόρων" που βοηθούσε να μην εμφανίζονται συναλλαγματικά προβλήματα. Οι ελληνοκύπριοι καπιταλιστές είχαν μια ελευθερία κίνησης των κεφαλαίων τους που θα την ζηλευαν πολλά "νεοαποικιακά" κράτη. Εκτός απο ελευθερία κίνησης, όμως, είχαν και τα ίδια τα κεφάλαια. Η συγκεντρωτική εκμετάλλευση της αγροτικής παραγωγής , χάρη στον αναπτυγμένο συνεργατισμό που κληρονόμησαν απο τους Αγγλους και τον ανθηρο εξαγωγικό εμπόριο αγροτικών προϊόντων (εσπεριδοειδή) σήμαιναν ότι οι ελληνοκύπριοι συσσώρευαν γρήγορα κεφάλαια που τους έδιναν τα φτερά να απλωθούν και σε άλλες δραστηριότητες.

Ενας τομέας που άνθισε ήταν ο τουριστικός και δίπλα του ο κατασευαστικός. Οι ελληνοκύπριοι επιχειρηματίες που σήμερα κάνουν αισθητή την παρουσία τους απο το κέντρο της Αθήνας με τα μεγάλα ξενοδοχεία τους μέχρι το Ομάν με τις τεχνικές εταιρείες τους έχουν τις ρίζες τους σ' εκείνη την περίοδο.

Η πιο εντυπωσιακή εξέλιξη, όμως, σημειώθηκε στον κυπριακό εφοπλισμό. Η νέα Κυπριακή Δημοκρατία απόχτησε δική της ναυτιλιακή σημαία που ήδη το 1971 συγκέντρωνε τον τέταρτο εμπορικό στόλο Μεσογείου. Η ραγ δαία αυτή ανάπτυξη έχει αποδοθεί (π.χ. απο τον Ψυρουκη) στον χαρακτηρισμό της κυπριακής σημαίας σαν "σημαίας ευκαιρίας". Αυτο είναι λάθος. Οι σημαίες ευκαιρίας (π.χ. Παναμαϊκή) μαζεύουν κάθε λογής εφοπλιστές (αμερικάνους,ελληνες, άγγλους κ.λ.π.) για λόγους φορολογικών και άλλων λειτουργικών διευκολύνσεων. Η κυπριακή σημαία μάζεψε κύπριους και ελλαδίτες εφοπλιστές που είδαν σε αυτη ένα χρήσιμο λαβαρο για την απόσπαση ενος μεριδίου στον αυξανόμενο όγκο μεταφορών που προκαλούσε η άνοδος του εμπορίου ανάμεσα στην ΕΣΣΔ και στον Τρίτο Κόσμο, ιδιαίτερα στα τότε ανερχόμενα ριζοσπαστικα

αραβικά καθεστώτα. Η αναπτυξη της κυπριακής ναυτιλίας ήταν μια ψήφος εμπιστοσύνης του κυπριακού κεφάλαιου (μέσα κι έξω απο την Κύπρο) και μερίδας των ελλήνων εφοπλιστών στην εξωτερική πολιτική του Μακάριου, που πρώτος δίδαξε σε όλους τους έλληνες πολιτικούς τι θα πει ευελικτη διπλωματία.

Έχοντας σαν βάση μια προνομιακή σχέση με την αγγλική διπλωματία — χάρη στους παλιούς αποικιακούς δεσμούς και στο γεγονός ότι αποτελούσε τον εγγυητή της σταθερότητας του καθεστώτος των αγγλικών βάσεων — ο Μακάριος ανακάλυψε γρήγορα τους μοχλούς που θα επέτρεπαν στην κυπριακή Δημοκρατία να επιπλέει "αδέσμευτη" στο σταυροδρόμι των αντιθέσεων της Ανατολικής Μεσογείου: καλλιέργεια των σχέσεων με τις αραβικές χώρες, εξισορροπηση ανάμεσα στις δύο υπερδυνάμεις με ανοιγματα προς την ΕΣΣΔ, αξιοποίηση των αντιθέσεων ΗΠΑ — Αγγλίας, διατήρηση αυτονομίας στα πλαίσια της κοινής γραμμής με το "εθνικό κεντρο" χρησιμοποιόντας τα περιθώρια της ελληνοτουρκικής διαμαχης.

Ήδη απο την κρίση του 1963-64 έγινε σαφές οτι η κυβέρνηση του Μακάριου δεν θα αποτελούσε μαριονέτα στα χέρια των "εγγυητριών δυνάμεων" και οτι η συνθήκη Συμμαχίας της Κυπρου με Ελλάδα Τουρκία και Βρετανία που επιβλήθηκε στη Ζυρίχη μπορούσε να εφαρμοστεί μόνο με τη βία. Η κυπριακή κυβέρνηση την καταγγειλε μονομερώς και γύρεψε πολύ ευρύτερες συμμαχίες, αντίστοιχες μετα δικά της συμφέροντα. Στην αρχή της κρίσης ο Μακάριος συνεργαστηκε με τους Άγγλους για να ανοίξει το ζήτημα της αναθεώρησης του Συντάγματος, όταν όμως η Αγγλία επιδίωξε να μονοπωλήσει το ρόλο του ειρηνοποιού με δικά της στρατεύματα στο νησί, ο Μακάριος ζήτησε και πέτυχε πολυεθνική ειρηνευτική δύναμη του ΟΗΕ. Απέναντι στις τουρκικές απειλές για εισβολή, η κυπριακή Κυβέρνηση χρησιμοποίησε αρχικά την συνεργασία με την Αθήνα που διακήρυξε ότι αυτό θα οδηγούσε σε ελληνο-τουρκικό πόλεμο. Όταν όμως ο Γ.Παπανδρέου ζήτησε τον έλεγχο πάνω στις πρωτοβουλίες του Μακάριου, η Λευκωσία τον απέρριψε και έκανε έκκληση στη Μόσχα και στην Αίγυπτο του Νάσερ για βοήθεια. Από τότε αποτελεί ιερό ευαγγέλιο της κυπριακής διπλωματίας ότι οι "ειρηνευτικές πρωτοβουλίες" γίνονται δεκτές μόνο όταν περνούν μέσα απο τον ΟΗΕ, ώστε να συμμετέχουν στα παζαρέματα όλοι οι παράγοντες και να μεγιστοποιούνται τα περιθώρια ελιγμών.

Στην επόμενη κρίση, του 1967, η αυτονόμηση της Κυπριακής Δημοκρατίας απο το "εθνικό κέντρο" υπογραμμίστηκε ακόμα πιο έντονα καθώς ο Μακάριος στηρίχθηκε σε άξονα Μόσχας-Άγκυρας για να αποκρούσει τις κοινές πιέσεις χούντας-αμερικάνων. Ούτε κάν η παρουσία στην Κύπρο της περιβόητης ελληνικής μεραρχίας των Παπανδρέου-Γαρουφαλιά (που ήδη βρισκόταν στα χέρια της χούντας) στάθηκε ικανή να αντισταθμίσει τη δύναμη της Κυπριακής διπλωματίας, τότε . Στις αρχές της χουντικής επταετίας η Λευκωσία πρόβαλε καθαρά ότι διεκδικεί τη δική της γωνιά στο ευαίσθητο τρίγωνο Ελλάδας—Τουρκίας—Κύπρου Ο κυπριακός καπιταλισμός ξεδίπλωνε τη δική του δυναμική, που αποδείχτηκε αρκετά ορμητική ώστε να επιβιώσει ακόμα και τη διπλή επίθεση του 1974.

1974-1984: Προς ένα «Λουξεμβούργο» της Μέσης Ανατολής;

Το 1974 οι κύπριοι εργάτες και αγρότες πλήρωσαν ακριβά τις φιλοδοξίες των ελληνοκυπρίων αστών. Το βίαιο ξέσπασμα των ανταγωνισμών πάνω στους οποίους έστηνε τις ακροβατικές ισορροπίες του ο κυπριακός καπιταλισμός (1) έπεσε στις πλάτες των τάξεων που όλα τα προηγούμενα χρόνια είχαν αγκιστρωθεί στο άρμα της "υπερήφανης" πολιτικής του Μακάριου. Οι ίδιοι οι ελληνοκύπριοι καπιταλιστές, ωστόσω, αποδείχθηκαν αρκετά ανθεκτικοί και επανήλθον δριμύτεροι.

(1). Για μια εντυπωσιακή περιγραφή των διπλωματικών παρασκηνίων της τουρκικής εισβολής δοσμένη απο τουρκική σκοπιά βλέπε Νεοκλή Σαρρή Η ΑΛΛΗ ΠΛΕΥΡΑ, εκδόσεις Γραμμή, Αθήνα 1977. Ενώ στην αρχή της κρίσης η ελληνική μεριά έμοιαζε να το έχει δίπορτο καθώς οι αμερικάνοι υποστήριζαν την Αθήνα και οι ρώσοι τη Λευκωσία, την κρίσιμη στιγμή η τουρκική εισβολή απέφυγε το βέτο όλων των μεγάλων δυνάμεων που σε άλλες κρίσεις την είχαν σταματήσει (Βρετανία, ΗΠΑ,ΕΣΣΔ).

Θα νόμιζε κανείς ότι με απώλειες επενδυμένων κεφαλαίων σε τεράστια κλίμακα (η βόρεια Κύπρος κάλυπτε το 70% του ακαθάριστου προϊόντος του νησιού) και με τον στρατιωτικό συσχετισμό δυνάμεων αντεστραμένο, οι ελληνοκύπριοι καπιταλιστές θα εγκατέλειπαν το "κατασκεύασμα της Ζυρίχης" όπως οι ποντικοί το πλοίο που βουλιάζει. Αντί να φυγαδεύσουν τα κεφάλαιά τους, όμως, άρχισαν να επενδύουν με πιό έντονους ρυθμούς από πρίν.

Δεν θα παραθέσουμε εδώ τα στοιχεία του οικονομικού "θαύματος" που συντελέστηκε μετα το 74. Παραπέμπουμε στην ανάλυση του κυπριακού μαρξιστικού περιοδικού "Δελτίο Συζήτησης" που αναδημοσίευσε η "Εργατική Πρωτοπορία" (Νο 12,Γενάρη 78) και στο άρθρο των Μαυρή, Πιτσέλη, Τσεκούρα στον " Σχολιαστή" (Νο8,1/11/83)..

Η ανάπτυξη του κυπριακού καπιταλισμού της δεκαετίας 64-74 δεν είχε οδηγήσει σε εκβιομηχάνιση όχι γιατί δεν υπήρχε αρκετη συσώρευση κεφαλαίου αλλά γιατί η ανάπτυξη της κυπριακής ναυτιλίας αποτελούσε μηχανισμό εξαγωγής κεφαλαίων σε επενδύσεις που δεν δημιουργούσαν βιομηχανία μέσα στο νησί (πλοία,ναυτιλιακές υπηρεσίες). Το 1974 εκδηλώνονται έντονες αλλαγές στην οικονομική συγκυρία που αντιστέφουν αυτή τη ροή: όχι μόνο η εσωτερική συσσώρευση παραμένει μέσα αλλά σημειώνεται και επαναπατρισμός εφοπλιστικού κεφαλαίου και εισροή ξένων κεφαλαίων για άμεσες επενδύσεις. Οι λόγοι είναι πολλοί.Ηδη απο το 1972 η Κύπρος έχει συνδεθεί με την ΕΟΚ όπου είχε ενταχθεί και η Αγγλία. Παράλληλα, στην Μ. Ανατολή αρχίζει να ρέει το ορμητικό ρεύμα της ανακύκλωσης των πετροδολλαρίων. Στον γειτονικό Λίβανο —"Ελβετία" της Μ. Ανατολής— ο εμφύλιος πόλεμος υποχρεώνει τράπεζες και πολυεθνικές εταιρίες να αναζητήσουν ασφαλέστερο ορμητήριο. Ταυτόχρονα, η διεθνής ναυτηλιακή κρίση περιορίζει υποχρεωτικά τις επενδύσεις σε πλοία και σπρώχνει το κυπριακό κεφάλαιο να αξιοποιήσει αυτές τις νέες δυνατότητες που ανοίγονται μπροστά του. Και φυσικά μέσα στην Κύπρο υπήρξε ξαφνικά άφθονο φτηνό εργατικό δυναμικό—οι πρόσφυγες.

Ολοι αυτοί οι παράγοντες σήμαιναν οτι ο κυπριακός καπιταλισμός μετα το 1974 δεν παραδώθηκε στο έλεος ουτε της Τουρκίας ουτε της Ελλάδας. Αν η Άγκυρα φανταζόταν οτι με 40.000 στρατό πάνω στο νησί και το 70% του παραγωγικού δυναμικού στην κατοχή του Ντεκτάς η Νότια Κύπρος θα γινόταν ένα μαραζωμένο εξάρτημά της, έπεσε τελείως έξω.(2)* Κι αν κάποιοι νόμιζαν οτι η επιβίωση της Νότιας Κύπρου μπορούσε να γίνει μόνο με τη μετατροπή της σε ελληνική επαρχία, πάλι γελάστηκαν. Βέβαια η Εθνική τράπεζα έχει μεγαλώσει τη διείσδυσή της στη Κύπρο και η ελληνική " οικονομική βοήθεια" δίνεται με το αζημίωτο, αλλά πάντως ο κυπριακός καπιταλισμός εξακολουθεί να έχει τη δική του ξεχωριστή δυναμική που εξυπηρετείται απο την διατήρηση της "αδέσμευτης" Κυπριακής δημοκρατίας.

Οι ελληνοκύπριοι καπιταλιστές δεν κρύβουν τις φιλοδοξίες τους να μετατρέψουν την Κύπρο σε "Λουξεμβούργο" της Ανατολικής Μεσογείου: ένα μικρό κρατίδιο που στηρίζεται στρατιωτικοπολιτικά στις ισορροπίες της περιοχής αλλά είναι κέντρο εξόρμησης για χρηματιστικές, ναυτιλιακές και εξαγωγικές δραστηριότητες προς την Μ.Ανατολή. Μια οικονομική βάση δεμένη με την ΕΟΚ αλλά και με τις αραβικές χώρες, με διακηρυγμένη "ανεξαρτησία" και "ουδετερότητα" ώστε να μην εμποδίζεται να προσφέρει τις οικονομικές υπηρεσίες της προς κάθε κατεύθυνση.

Αυτές οι στρατηγικές επιδιώξεις της ελληνοκυπριακής αστικής τάξης καθρεφτίζονται τόσο στη στάση της απέναντι στους τουρκοκύπριους όσο και στις σχέσεις της με την ελληνική κυβέρνηση, όπως εκφράζονται συγκεκριμένα στις πρωτοβουλίες για την "επίλυση" του κυπριακού.

Τουρκοκυπριακή μειονότητα: από το πέταγμα στη θάλασσα στις προσφορές ενσωμάτωσης.

Οπως είδαμε προηγούμενα,η ανάπτυξη της ελληνοκυπριακής αστικής τάξης είχε στηριχτεί στην ασφυκτική απομόνωση των τουρκοκυπρίων.Ουσιαστικά πρίν το 1974 τη μόνη προοπτική που είχε να προσφέρει η Κυπριακή Δημοκρατία στους Τουρκοκύπριους ήταν το πέταγμα στη θάλασσα.

Πίσω απο το προπέτασμα του διακοινοτικού διάλογου που είχε εγκαινιαστεί απο το 1968 με πρωτοβουλία του Μακάριου, υπήρχε η σκληρή πραγματικότητα των ένοπλων Τουρκοφάγων του Γεωρκάτζη, του Γρίβα, του Σαμψών.Δεν υπήρχε καμμιά ουσιαστική προσπάθεια ενσωμάτωσης των Τουρκοκυπρίων στην οικονομική, πολιτική και κοινωνική ζωή του νησιού. Αντίθετα η καταστολή του τουρκοκυπριακού στοιχείου επενδύθηκε και με τον ιδεολογικό μανδύα της συνέχισης του απελευθερωτικού αγώνα. Ακόμα και μέσα στους κολπους της επαναστατικής αριστεράς στην Ελλάδα είχε απήχηση αυτή η ιδεολογία. Ο Νίκος Ψυρούκης στο βιβλίο του "Ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας" (τόμος τρίτος, σελ. 263) υποστηρίζει ότι δεν "χωράει καμμιά αμφιβολία πως οι διενέξεις ανάμεσα στην ελληνοκυπριακή μειοψηφία και στην τουρκοκυπριακή μειονότητα αντανακλούσαν την πάλη του λαού της Κύπρου για την κατάργηση του νεοαποικιακού καθεστώτος καί για την απόκτηση του δικαιώματος της αυτοδιαθεσής του". Στην πραγματικότητα η διένεξη αυτή ,'η ταύτιση κάθε τουρκοκύπριου με πράκτορα της Τουρκίας,της Αγγλίας και γενικά των "ιμπεριαλιστικών συνωμοσιών" ήταν βασικό στήριγμα του καθεστώτος καθώς εξασφαλιζε για τους ελληνοκύπριους αστούς όχι μόνο τον αποκλειστικό έλεγχο του κράτους αλλά και την διάσπαση και την χειραγώγηση της εργατικής τάξης και των αγροτών.

Μετά την εισβολή του 1974 και την ανταλλαγή πληθυσμών με την συμφωνία Κληρίδη—Ντενκτάς η κατάσταση άλλαξε δραματικά. Και η μέν αντιτουρκική ιδεολογία συνεχίστηκε ενισχυμένη και απο τις 40. 000 ξιφολόγχες των Τούρκων στρατηγων. Η στρατηγική των ελληνοκύπριων καπιταλιστων, όμως, δεν μπορούσε να στηρίζεται στην ανύπαρκτη στρατιωτική υπεροχή απέναντι στους τουρκοκύπριους. Απο την ανάγκη αυτή σε συνδυασμό με τις δυνατότητες που άνοιξε το "οικονομικό θαύμα" διαμορφώθηκε η νέα γραμμή της διζωνικής μεν αλλά ενιαίας Κυπριακής Δημοκρατίας. Ηδη απο την συμφωνία Μακάριου—Ντενκτάς το 1977, πού επικυρώθηκε ξανά στην συνάντηση Κυπριανού—Ντενκτάς το 1979, μέχρι το πρόσφατο σχέδιο Κουεγιάρ και το τωρινό σχέδιο Κυπριανού, η αιχμή της ελληνοκυπριακής στρατηγικής μετατοπίστηκε προς την προοπτική ενσωμάτωσης των Τουρκοκυπρίων. Ολα τα σχέδια προτείνουν περισσότερη ή λιγότερη εδαφική έκταση της τουρκοκυπριακής ζώνης,περισσότερες η λιγότερες δικαιοδοσίες της τουρκοκυπριακής διοίκησης,αλλά επιμένουν ανυποχώρητα σε δυό σημεία: στην ενότητα της οικονομικής ζωής (ελεύθερη διακίνηση, εγκατάσταση και κατοχή περιουσιας ανάμεσα στις δυό ζώνες) και στην ύπαρξη κεντρικής κυβέρνησης με ισχυρές εξουσίες (διεθνείς σχέσεις, κεντρική τράπεζα, αμυντικές εγγυήσεις) στα χέρια βέβαια ελληνοκύπριου προέδρου και ελληνοκυπριακής πλειοψηφίας.

(2). Να αναφέρουμε μόνο το παράδειγμα του τουρισμού. Το 1973 πήγαν σε όλη την Κύπρο 264.000 τουρίστες και τα δυο τρίτα του ξενοδοχειακού δυναμικού βρίσκονταν στο Βόρειο τμήμα. Το 1983 το Νότιο τμήμα μόνο του έφτασε τους 620.000 τουρίστες ενώ στον τουρκοκυπριακό βορρά πήγαν μόνο 90.000 απο τους οποίους το 80% ήταν Τούρκοι τουρίστες που φυσικά δεν φέρνουν συνάλλαγμα. Το κατά κεφαλή εισόδημα στην τουρκοκυπριακή ζώνη είναι 1.300 δολλάρια ενώ στην ελληνοκυπριακή 3.800

Η ανοιχτά δηλωμένη συλλογιστική πίσω απο αυτές τις προτάσεις είναι πως η οικονομική δύναμη των ελληνοκύπριων θα τους εξασφαλίσει την ηγετική θέση σε μια τέτοια συνεργασία με τους τουρκοκύπριους: οι μεν θα βάλουν το κεφάλαιο οι δε την εργασία και το ... "Λουξεμβούργο της Ανατολικής Μεσογείου" θα ευημερησει. Υπάρχει όμως μια...λεπτομέρεια. Για να υλοποιηθούν αυτά τα σχέδια, κάποιος πρέπει να υποχρεώσει την Τουρκία να τα δεχτεί.Κι εδώ ακριβώς ο κυπριακός καπιταλισμός ξεχνάει τα βουκολικά ειδύλια περι μικρού και φιλειρηνικού κρατιδίου όπου οι δυό κοινότητες οικοδομούν μονιασμένες κι αποστρατιωτικοποιημένες την ευημερία τους και ξαναπροβάλει σαν δυναμικός παράγοντας μέσα στην ζοφερή πραγματικότητα των άγριων ανταγωνισμών, της ασταθούς ισορροπίας και των εύθραυστων συμμαχιών ανάμεσα στις αρπακτικές αστικές τάξεις της περιοχής και στις μεγάλες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις.

Ετσι, ενώ στις διαπραγματεύσεις προβάλεται πάντοτε η προοπτική ειρηνικής συνύπαρξης των δυό κοινοτήτων με έμφαση στην ενότητα του κυπριακού κράτους, στην πράξη υπάρχει η επιβολή οικονομικού αποκλεισμού στους τουρκοκύπριους και η αναζήτηση διεθνών συμμαχιών εναντίον τους. Ενώ η κυπριακή Δημοκρατία διακηρύσει οτι θέλει να αποσπάσει τους τουρκοκύπριους απο την Τουρκία και να τους ενσωματώσει στους κόλπους της, στην πραγματικότητα συνεχίζει τον πόλεμο με άλλα μέσα ελπίζοντας να ανατρέψει τους σημερινούς συσχετισμούς και τότε να επιβάλει την "ειρηνική" συνύπαρξη με το ζόρι.

Στο κέντρο αυτών των προσπαθειών τής ελληνοκυπριακής διπλωματίας να εξασφαλίσει "διεθνή ερείσματα" ενάντια στην Τουρκία βρίσκεται η σχέση της με την ελληνική κυβέρνηση.

Οι σχέσεις Αθήνας - Λευκωσίας

Οι σχέσεις της ελληνοκυπριακής αστικής τάξης με την "μητέρα Ελλάδα" ήταν αντιφατικές σε όλη την μεταπολεμική περίοδο. Ακριβώς επειδή το κυπριακό ζήτημα "διαιωνίστηκε" η ελληνοκυπριακή αστική τάξη είχε την επιλογή να μπορεί να αναπτυχθεί έξω απο το ελληνικό κράτος, γιατί η παγκόσμια ανάπτυξη του καπιταλισμού άνοιξε δυνατότητες που δεν υπήρχαν πχ. την εποχή της ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα. Οι ελληνοκύπριοι αστοί παίρνουν στα χέρια τους την διαχείρηση του αντιαποικιακού αγώνα σε μια εποχή όπου η απο-αποικιοποίηση έχει ήδη ξεκινήσει και η διεθνοποίηση του κεφάλαιου ανοίγει νέους ορίζοντες συσσώρευσης πέρα απο την "μεταπρατική" σχέση με την παλιά μητρόπολη. Στόχος τους στον τρόπο που διαχειρίζονται αυτή την υπόθεση (και την διαχειρίζονται αναμφισβήτητα, χωρίς ταξικό αντίπαλο, χάρις στην πολιτική του ΑΚΕΛ), δεν είναι ούτε να την "ξεπουλήσουν" με την έννοια της παραμονής κάτω απο αγγλική κυριαρχία ούτε να την οδηγήσουν στους κόλπους της ελληνικής αγοράς για να μπούν κάτω απ' τη φτερούγα των διαδικασιών συσσώρευσης του ελλαδικού χώρου.Αντίθετα στόχος τους είναι να εδραιώσουν την ταξική ηγεμονία τους στο νησί τόσο απέναντι στις κατώτερες τάξεις όσο κι απέναντι σε κάθε διεκδικητή, γιατί το ανεξάρτητο κρατίδιο έχει τα φόντα να γίνει εφαλτήριο της ανάπτυξής τους.

Η ηγεμονία αυτή επιτεύχθηκε και στα δυό επίπεδα, όπως αποδεικνύεται απο το πανηγυρικό 95% που πήρε ο Μακάριος στις προεδρικές εκλογές του 1968 ισοφαρίζοντας το ποσοστό του ενωτικού δημοψηφίσματος του 1950 τη στιγμή ακριβώς που επικυρωνόταν η εγκατάληψη της ένωσης με την Ελλάδα καθώς αποσυρόταν ο ελληνικός στρατός απο την Κύπρο.

Αντι για την ενσωμάτωση της ελληνοκυπριακής αστικής τάξης στους κόλπους της ελληνικής έχουμε την σύναψη μιας συμμαχίας ανάμεσά τους, που όπως κάθε τέτοια συμμαχία δεν είναι "ισότιμη" αλλά αντιφατική, όπως μαρτυρούν οι αλλεπάλληλες απόπειρες κάθε λογής ελληνικών κυβερνήσεων να επιβάλουν την ηγεμονία του "εθνικού κέντρου".

Τα "οράματα" αυτής της συμμαχίας τα συνοψίζει πολύ επιγραμματικά ο Α. Γ. Ξύδης: "η γνήσια ανεξάρτητη Ελλάδα με μια γνήσια ανεξάρτητη Κύπρο θα βοηθούσαν τον Ελληνισμό να ξαναγίνει παράγοντας πολυδύναμος μέσα στον ανταγωνισμό των Μεγάλων, παράγοντας ανεξαρτησίας και συνεργασίας όλων των μικρών κρατών που ζούν γύρω απο την ανατολική Μεσόγειο". (Ξύδη—Λιναρδάτου—Χαζτηαργύρη, Ο Μακάριος και οι Συμμαχοί του, Αθήνα, 1972).

Πρόκειται για οράματα πραγματικά μεγαλεπίβολα (για να μην πούμε μεγαλομανή), αντάξια των παραδόσεων της Μεγάλης Ιδέας, αλλά με εκσυγχρονισμένες φιλοδοξίες —όχι εδαφικές βλέψεις, αλλά την "πολυδύναμη" διαμεσολάβηση του "ελληνισμού" ανάμεσα στις μεγάλες δυνάμεις και στους λαούς της ανατολικής Μεσογείου. Οχι απλά και μόνο της Ελλάδας αλλά του "ελληνισμού", με την Κύπρο, με τις ελληνικές και κυπριακές εφοπλιστικές παροικίες του και τα ελληνοαμερικανικα "λόμπυ" του (κατά τα πρότυπα του Ισραήλ) —ένα είδος προωθημένου συνεταίρου των ιμπεριαλιστών με πεδίο δράσης απο τα Βαλκάνια μέχρι τα βάθη της Αραβίας.

Το πρόβλημα για τις φαντασιώσεις αυτές,βέβαια, είναι ότι κάθε ένα απο τα "μικρά κράτη" που ζούν γύρω απο την Ανατολική Μεσόγειο έχει τις αντίστοιχες φιλοδοξίες, ντυμένες με τις αντίστοιχες ένδοξες παραδόσεις και τα αντίστοιχα ευγενή οράματα: Η Τουρκία σαν φυσική "γέφυρα" του ισλαμικού κόσμου με την Δύση και την Ανατολή, η Συρία και η Αίγυπτος σαν "φυσική ηγεσία" του αραβικού κόσμου κλπ. κλπ.. Με άλλα λόγια όποιος φιλοδοξεί να γίνει " πολυδύναμος παράγοντας" στην περιοχή είναι υποχρεωμένος να ελίσεται όχι μόνο ανάμεσα στους ανταγωνισμούς των μεγάλων αλλά και στις διαμάχες των ντόπιων μικρών ανταγωνιστών, δηλαδή μέσα σ' ένα πραγματικό ναρκοπέδιο.

Αυτή η πραγματικότητα —οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι αρπακτικές φιλοδοξίες των καπιταλιστών και όχι η "μειο-

δοτική" πολιτική τους— είναι ο λόγος για τον οποίο η συμμαχία της ελληνικής με την ελληνοκυπριακή αστική τάξη βαδίζει απο περιπέτεια σε περιπέτεια.

Μετά το 1974 οι σχέσεις Αθήνας—Λευκωσίας γνώρισαν περίοδο ομοφωνίας και συνοχής σε μιά κοινή προσπάθεια να ανατραπεί ο δυσμενής συσχετισμός δύναμης απέναντι στην Τουρκία. Παρόλο που τα περιθώρια ανεξάρτητων πρωτοβουλιών της Κυπριακής Δημοκρατίας απένατι στην ελληνική διπλωματία είχαν περιοριστεί, οι κυβερνήσεις της Νέας Δημοκρατίας έβαλαν στο πλάϊ την θεωρία του "εθνικού κέντρου" προβαλοντας αντίθετα την αντίληψη ενός "καταμερισμού ευθυνών" στα πλαίσια της ελληνοκυπριακής συνεργασίας: "Η Λευκωσια αποφασίζει, η Ελλάδα συμπαραστέκεται", "Το κυπριακό είναι ξεχωριστό πρόβλημα απο της ελληνοτουρκικές διαφορές" κλπ.. Αυτός ο καταμερισμός είχε το νόημά του σε μια περίοδο όπου αναπτύσονταν μεγάλες πιέσεις για ανασυγκόλιση της νοτιοανατολικής πτέρυγας του ΝΑΤΟ μέσα απο μια συμφωνία —πακέτο με ελληνικές υποχωρήσεις στο Αιγαίο και τουρκικές παραχωρήσεις στην Κύπρο. Ηταν η εποχή που η πρωτοβουλία ανήκε στην Τουρκία με αιχμή το Αιγαίο (έξοδος του Χόρα, τουρκικό βέτο στο ΝΑΤΟ για τους όρους της ελληνικής επανένταξης) και ο συσχετισμός δεν σήκωνε επίδειξη ελληνικής επιρροής στην Κύπρο.

Απο τότε, όμως, οι συσχετισμοί έχουν αλλάξει και στρατιωτικά (στρατιωτικοποίηση των νησιών του Αιγαίου, εξοπλισμός ελληνικής αεροπορίας και ναυτικού) και διπλωματικά (ένταξη στην ΕΟΚ, καλλιέργεια των σχέσεων με ΕΣΣΔ, επανένταξη στο ΝΑΤΟ). Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ αισθάνθηκε πως είναι σε θέση να ακολουθήσει πιο δυναμική πολιτική απέναντι στην Τουρκία. Θεωρώντας ότι βρίσκεται στα πρόθυρα μιας ευνοϊκής ρύθμισης του επιχειρισιακού ελέγχου στο Αιγαίο (που όχι μόνο αποκρούει τις τουρκικές διεκδικήσεις αλλά και νομιμοποιεί τη στρατιωτικοποίηση των νησιών, κύρια της Λήμνου) η νέα τακτική που εγκαινίασε το ΠΑΣΟΚ έδωσε έμφαση στην εξάσκηση πιέσεων στην Τουρκία σκληραίνοντας την ελληνική στάση και στο Αιγαίο και στην Κύπρο: Είναι χαρακτηριστικό ότι η νέα πολιτική ξεκίνησε με ταξίδι του Αντρέα στην Κύπρο που διαφημίστηκε σαν η "πρώτη επίσκεψη Ελληνα πρωθυπουργού στην μεγαλόνησο".

Ο αντίκτυπος αυτής της αλλαγής έμφασης έγινε αισθητός και στις σχέσεις Αθήνας—Λευκωσίας απο την πρώτη στιγμή. Η επίσκεψη Παπανδρέου πραγματοποιήθηκε αφού μεσολάβησε μια αναβολή και έντονο παρασκήνιο. Στη συνέχεια οι διαφωνίες ήρθαν στην επιφάνεια ξανά και ξανά (γύρω απο το "κοινό πρόγραμμα" Κυπριανού—ΑΚΕΛ, παραίτηση Ρολάνδη για τον χειρισμό προτάσεων Κουεγιάρ) με αποκορύφωμα την σύγκρουση Παπανδρέου—Κυπριανού για την Τριμερή που τελικά αποδόθηκε σε "γκάφα" του Καψή.

Η ελληνοκυπριακή αστική τάξη ανησυχεί γιατί βλέπει ότι με την ελληνική αντεπίθεση η αιχμή της Τουρκίας ξαναγυρίζει απο το Αιγαίο στην Κύπρο. Ο διακοινοτικός διάλογος συνεχιζόταν όλα αυτά τα χρόνια καθώςη Τουρκία έλπιζε να ανταλλάξει κάποιες παραχωρήσεις της στην Κύπρο με κέρδη στο Αιγαίο. Η σκλήρυνση της ελληνικής στάσης ανταποδίδεται απο την Τουρκία με αδιαλλαξία στην Κύπρο. Η ανακήρυξη της τουρκοκυπριακής ζώνης σε χωριστό κράτος είναι τουρκική δηλωση ότι δεν πρόκειται να δεχτούν και ελληνικό επιχειρισιακό έλεγχο στο Αιγαίο και ελληνοκυπριακή κεντρική κυβέρνηση στην Κύπρο. Η Αγκυρα πιέζει έτσι το πιο αδύνατο σημείο της συμμαχίας Αθήνας—Λευκωσίας και κάνει τους ελληνοκύπριους καπιταλιστές να διαμαρτύρονται ότι θα πληρώσουν αυτοι την νέα τακτική της ελληνικής κυβέρνησης.

Μπροστά στην δυσφορία και τους ελιγμούς της κυπριακής κυβέρνησης, το ΠΑΣΟΚ αναβιώνει τη θεωρία του "εθνικού κεντρου", αυτή τη φορά σε προοδευτική εκδοχή (πχ. επανειλημένες δηλώσεις Παπανδρέου ότι η Αθήνα είναι μητρόπολη του ελληνισμού και η Κύπρος προεκτασή του) . Οταν η χούντα έστελνε τελεσίγραφο στον Μακάριο να διώξει τον Κυπριανού απο την κυβέρνησή του και να πειθαρχεί στη γραμμή του "εθνικού κέντρου", ο Κυπριανού έμοιαζε πατριώτης. Τώρα που το ΠΑΣΟΚ κατηγορεί τον ίδιο αυτόν Κυπριανού για ενδοτισμό και προβάλει ξανά το προβάδισμα του "εθνικού κέντρου", ο πατριωτισμός μοιάζει να μετακόμισε απο την Λευκωσία στην Αθήνα.

Ταξική αλληλεγγύη

Το ΠΑΣΟΚ εξωραΐζει αυτάρεσκα την διαχείρηση της ελληνικης διπλωματίας απο τη μεριά του σαν τη διεξαγωγή ενός αγώνα "εθνικοαπελευθερωτικού—εθνικοαμυντικού", αντικειμενικά αντιιμπεριαλιστικού. Διάφοροι κριτικοί (και μερικές φορές άκριτοι) υποστηριχτές στις αριστερές παρυφές του ΠΑΣΟΚ διαβλέπουν στην κυβερνητική πολιτική μια προσπάθεια να μπεί πει τέλους τέρμα στην "αποεθνικοποίηση" του κυπριακού (βλέπε πχ. την αρθρογραφία στο περιοδικό "Τετράδια"). Και όταν μιλάνε για τερματισμό της "αποεθνικοποίησης" εννούν την πολεμική προετοιμασία Ελλάδας και Νότιας Κύπρου για μια νικηφόρα σύγκρουση με την Τουρκία. Αυτή η πολεμική προετοιμασία (με το όνομα "αμυντική θωράκιση") αποτελεί κοινό σημείο "εθνικής ομοψυχίας" ανάμεσα στα ελληνικά και κυπριακά κόμματα απο τα δεξιά μέχρι τα "αριστερά".Ωστόσο η ομοφωνία αυτή θέλει να εμφανίζεται φιλειρηνική και μιλάει για τις αμυντικές ικανότητες του ελληνικού στρατού και της εθνοφρουράς σαν εγγύηση για την περίπτωση που η Τουρκία —κάτω απο την πίεση της "διεθνούς κοινότητας" γιά μια "δίκαιη λύση" του Κυπριακού— θά κατέφευγε στην βία. Στην πραγματικότητα, βέβαια, πολεμικές προετοιμασίες και διπλωματικές εξορμήσεις είναι δυό όψεις του ίδιου νομίσματος.

Το ζήτημα είναι τι μπορούν να προσδοκούν οι Κύπριοι εργάτες και αγρότες απο τους έλληνες στρατηγούς και τους έλληνες και ελληνοκύπριους διπλωμάτες και τι λόγους έχουν να υποστηρίξουν τις μάχες (περισσότερο ή λιγότερο ειρηνικές) στις οποίες τους καλούν;

Η εργατική τάξη και οι φτωχοί αγρότες στην Κύπρο έχουν κάθε συμφέρον να καταργήσουν τα σύνορα μέσα στο νησί τους,να πάψουν να βρίσκονται στο επίκεντρο των συγκρούσεων ανάμεσα σε κάθε λογής συμφέροντα που λύνουν τους λογαριασμούς τους στις δικές τους πλάτες. Ομως αυτό δεν μπορεί να γίνει με την πρόσδεσή τους στο άρμα της ελληνικής εκστρατείας για την ανατροπή του "ψευτοκράτους" των τουρκοκυπρίων. Γιατί κάτι τέτοιο δεν θα λύσει τίποτα, γιατί ακόμα και μια ελληνική νίκη σε μια τέτοια σύγκρουση δεν θα σημάνει τίποτα παραπάνω απο την δημιουργία των προυποθέσεων για έναν επόμενο γύρο, για μια τουρκοκυπριακή ρεβάνς. Ακόμα και ο πιο μεγάλος υποκριτής δεν μπορεί να πιστεύει ότι ένας ελληνοτουρκικός πόλεμος θα βάλει τις βάσεις για την ενότητα του νησιού με μια ελληνική νίκη που θα συνοδεύεται απο την προσφορά "εγγυήσεων" στην τουρκοκυπριακή μειονότητα. Ή, για να πάρουμε μια άλλη εκδοχή, ακόμα κι ο πιο τρελλός τουρκοφάγος δεν μπορεί να πιστεύει ότι θα "λύσει" αυτό το πρόβλημα με τον διασκορπισμό των τουρκοκυπρίων

Το Κυπριακό μετεξελίχτηκε απο πρόβλημα απελευθέρωσης απο τον αποικιακό ζυγό σε εστία αντιδραστικού ελληνοτουρκικού πόλεμου, γιατί η ηγεσία του αντιαποικιακού αγώνα έμεινε στα χέρια των αστών. Η ηγεμονία των ελληνοκύπριων αστων διέσπασε τις κατώτερες τάξεις σε ελληνοκύπριους και

τουρκοκύπριους και άνοιξε τον δρόμο για τις τραγωδίες που ακολούθησαν. Μια επαναστατική στρατηγική στην Κύπρο σήμερα πρέπει να έχει σαν βάση της το ξεπέρασμα αυτής της διάσπασης, την αποκατάσταση της ενότητας της εργατικής ταξης στην Κύπρο. Οποιος λέει ότι θέλει να δεί τους Κύπριους εργάτες και αγρότες να παίρνουν τις τύχες τους στα χέρια τους , πρέπει να κατανοεί ότι αυτό σημαίνει να γκρεμίσουν οι ίδιοι οι τουρκοκύπριοι το " ψευτοκράτος" του Ντεκτάς και οι ίδιοι οι ελληνοκύπριοι το "ψευτοκράτος" της Ζυρίχης για να μπορούν να αντιπαραθέσουν την ενότητά τους σε κάθε απόπειρα να μπλέκεται το νησί τους σε τυχοδιωκτικές εξορμήσεις των καπιταλιστών.

Ασφαλώς μια τέτοια προοπτική φαντάζει σήμερα ουτοπική. Κάθε άλλος δρόμος μοιάζει πιο ρεαλιστικός: Η εξόρμιση του ελληνικού λόμπυ να πείσει τις ΗΠΑ να πιέσουν την Τουρκία, τα ανοίγματα στην Μόσχα για να βοηθήσει κι αυτή, η ενίσχυση των ενόπλων δυνάμεων για να χρησιμοποιηθούν σε "έσχατη ανάγκη", αν όλα τ' άλλα αποτύχουν. Ακριβώς οι ίδιοι ρεαλισμοί λειτουργούν και στις δυό πλευρές της διαχωριστικής γραμμής που περνάει το νησί και εδραιώνουν την ύπαρξή της. Δεν έχουν περάσει πολλά χρόνια, όμως, απο τότε που οι εργαζόμενοι βρίσκονταν στους δρόμους και στον Νότο και στον Βορρά. Απο τότε που ο Μακάριος έτρεχε στους δρόμους για να πείσει τους διαδηλωτές να γυρίσουν στα σπίτια τους κι ο Ντενκτάς συγκλονιζότανε απο τις απεργίες των τουρκοκύπριων που μόλις είχε "απελευθερώσει" ο τουρκικός στρατός. Αυτό που έλλειψε απο την Κύπρο δεν ήταν η διάθεση των εργαζόμενων μαζών —ελλήνων και τούρκων— να αγωνιστούν για να ξεφύγουν απο τη σημερινή κατάστασή τους, αλλά μια αριστερά ικανή να συνενώσει τους αγώνες τους βγάζοντάς τους απο το αδιέξοδο της εθνικής αντιπαράθεσης ελλήνων—τούρκων.

Μια επαναστατική αριστερά που να πάψει να ταυτίζει τους τουρκοκύπριους εργάτες και αγρότες με την χούντα του Εβρέν, να πάψει να τους βλέπει σαν το μακρύ χέρι του ιμπεριαλισμού και να κατανοήσει ότι Κύπρος ειρηνική, ενωμένη και ελεύθερη μπορεί να υπάρξει μόνο όταν οι τουρκοκύπριοι ενωθούν με την θέλησή τους με τους ελληνοκύπριους, δηλαδή μόνο όταν η ταξική αλληλεγγύη των εργατών της Κύπρου —ελλήνων και τούρκων— ξεριζώσει την αιτία των ανταγωνισμών, την ηγεμονία των αστών. Αν δεν πολεμήσουν οι ίδιοι οι τουρκοκύπριοι ενάντια στην χούντα των τούρκων στρατηγών (και σίγουρα θα πολεμήσουν, γιατί η Τουρκία είναι ένα ηφαίστιο που σιγοβράζει και οι τουρκοκύπριοι είναι στενά δεμένοι με τους αγώνες του λαϊκού κινήματος στην Τουρκία), τότε ποιός θα πολεμήσει; Ο ελληνικός στρατός και η εθνοφρουρα; Υπάρχει επαναστάτης που να υποστηρίζει ότι ο ελληνικός στρατός θα γινόταν δεκτός σαν απελευθερωτής στην Β. Κύπρο σήμερα; Ή μήπως φαντάζεται κανείς ότι μπορεί να γίνει αντάρτικο ενάντια στον τουρκικό στρατό στην Β. Κύπρο χωρίς την υποστήριξη και συμμετοχή των ίδιων των τουρκοκύπριων εργατών και αγροτών;

Χρέος της επαναστατικής αριστεράς στην Κύπρο και την Ελλάδα σήμερα δεν είναι να συμπλέει (όπως κάνει το ΑΚΕΛ, το ΚΚΕ, το ΚΚΕεσ) με την αστική υποκρισία που μιλάει για ειρηνική και ενιαία Κύπρο την ώρα που ετοιμάζει τον πόλεμο ανάμεσα στους δυό λαούς, ούτε να προσπαθεί να πλειοδοτήσει σε "σθεναρότητα " κατά της Τουρκίας (όπως κάνει η ΕΔΕΚ, οι αριστερές παρυφές του ΠΑΣΟΚ, το ΕΚΚΕ, η Ρήξη), αλλά να εξηγήσει στους ελληνοκύπριους εργάτες ότι ο δρόμος για την ελευθερία θα ανοίξει όταν η ταξικη ενότητα θα αντικαταστήσει την εθνικη ενότητα.

